

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Stane mesečno 7 din., celoletno 84 din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 50 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

Delavskim novicam.

Ko so začele izhajati „Delavske Novice“ smo jih pustili popolnoma pri miru.

Kajti to, kar je svoj čas komuniste in socialiste res lahko razdvajalo, spada v preteklost. Na veliki prevrat na zapadu in v srednji Evropi, ki so nanj komunisti svoj čas verovali mi pa ne, — danes v sami sovjetski Rusiji ne mislijo več.

Sovjetska Rusija sama se pripravlja na to, da uravna potom kompromisov svoje razmerje do kapitalističnega sveta. Tako postajajo vsa velika vprašanja, ki so nas svoj čas ločila, vprašanja, ki spadajo v zgodovino.

Poštena delavska politika bi morala gledati sedaj na to, da zaceli rane, ki so padle v bojih, ki spadajo danes že v zgodovino. Zato smo smatrali za svojo dolžnost, da pripravljamo splošno zedinjenje delavskih vrst, ker so vsi notranji razlogi za razdor odpadli.

Z veliko energijo je upostavila naša stranka v svojih vrstah strogo zakonitost. Kdor nam očita danes grehe, ki so se tozadevno v preteklosti naši stranki očitati, piše vedoma neresnico. Z obžalovanjem moramo ugotoviti, da uporabljajo „Delavske Novice“ vkljub spremenjenim razmeram proti nam staro strupeno orožje. To velja zlasti za poročila o našem skupnem programu. O zedinjenem programu pravi, da bi se moral sprejeti demokratično, mi pa smo sprejeli program in statut brez debate. Vse to je gola demagogija in neresnica. Vsakemu je jasno, da se zedinjenja ne da izvesti tako, da bi stavila vsaka krajevna organizacija svoje pogoje. Tako bi se ne bilo mogoče nikoli sporazumeti in zediniti. Do zedinjenja je bilo mogoče priti le tako, da smo sprejeli predloge, ki so jih izdelali od našega strankinega zbora v Celju v to pooblašeni zastopniki.

Vsi udeleženci kongresa v Trbovljah dobro vedo, da tudi tega programa in statuta nismo sprejeli brez debate, ampak po zelo živahni debati, ki je rezultirala v tem, da se mora program in statut kot edino mogoča podlaga za zedinjenje sprejeti, da pa so prišli do izraza tudi naši predlogi za končno veljavno redakcijo programa in statuta.

Vsakdo, tudi „Delavske Novice“ bi morale vedeti, da se drugače postopati ne da.

Ali so postopali komunisti v Vukovaru vsaj tako demokratično? Ne! Tam so bile najvažnejše resolucije o obliki pozdravnih telegramov kongresu naravnost diktirane. Ravno toliko je vredno vse drugo govorenje „Delavskih Novic“ o našem programu. To govorenje je tako, da ne zasluži niti odgovora.

Približno toliko je vredno, kakor trditve „Delavskih Novic“, da je bila zastopana v Trbovljah — vkljub temu, da se je

postopalo pri verifikaciji mandatov tako strogo, kakor se še ni nikdar pri nobeni komunistični stranki — strankina birokracija. Z lažmi in obrekovanjem se ne dela za konsolidacijo delavstva! Razdora pa je delavstvo sito!

Otvoritev Delavske zbornice v Ljubljani.

V nedeljo dne 8. januarja se je vršila otvoritev Delavske zbornice v Ljubljani pod predsedstvom pokrajinskega namestnika g. Ivana Hribarja. Navzoči so bili tudi g. inž. Štebi za centralno vlado, g. Adolf Ribnikar, vodja oddelka za socialno politiko v Ljubljani in g. dr. Anton Mrak, višji komisar pri delavskem oddelku v Ljubljani.

G. pokrajinski namestnik otvori sejo ter pozdravi prve zastopnike delavstva v Delavski zbornici. V širšem govoru oriše pomen zbornice. Na koncu svojega govora pozivlja še vse k sodelovanju pri utrditvi naše mlade države. Nato preide k prvi točki dnevnega reda: volitev predsednika Delavske zbornice.

Predno je prišlo do volitev, so podali načelniki klubov svoje izjave. Prvi poda izjavo načelnik kluba s. Čelešnik za v Strokovni komisiji za Slovenijo zedinjene člane. Izjava je bila sledeča:

Členjena zbornica! V imenu kluba v Strokovni komisiji za Slovenijo zedinjenih članov te zbornice podajam naslednjo izjavo: Z ustanovitvijo Delavske zbornice za Slovenijo je dobilo delavstvo in uslužbenstvo sploh forum za zastopanje svojih pravic, ki ga je zahtevalo že leta in leta. Ni popolna ta ustanova, pač pa je s to zbornico podana prilika, da delavstvo zastopa potom nje interese svojih mandatov v vseh panogah službenega, meznega in vobče socialnega razmerja. Prva naloga te zbornice bo, da izdela opravilnik in naloži kataster ter pripravi volitev, zaradi tega bo prvo delo te zbornice posvečeno organizatoričnemu delu zavoda. V drugi vrsti pa bo prevzela zbornica takoj tudi svojo pravo misijo kot pospeševaljica interesov meznega delavstva in podajala mnenja k socialni zakonodaji, posredovala v službenih in meznih sporih, pospeševala socialno zakonodajo, delavsko varstvo in zaščito delavske dece, zdravstvo, stanovanjsko vprašanje in prehrano. Klub obenem protestira proti ukinitvi mednarodno ugotovljenega osemurnega delavnika, proti nepopolni izvedbi socialnega zavarovanja, v katerem ni zapopadna cela vrsta meznih delavcev in delavk, proti samo delnemu in popolnoma nedostatnemu zavarovanju, proti nekvalificiranemu poslabšanju delojemalskega zastopstva v bolniškem zavarovanju, kakor tudi proti vobče neuzemljenemu zastop-

stvu v vsem socialnozavarovalnih zavodih, ki bi jili morali upravljati izključni interesi delojemalci ob primernem nadzorstvu državne oblasti. — Razredno stališče kluba je oporišče našega dela. Kljub temu pa izjavljamo, da želimo spoznavno sodelovanje vseh tu zastopanih organizacij in kategorij ročnih in duševnih delavcev, zlasti pri delu v odsekih. V tem smislu pozdravljamo ustanovitev Delavske zbornice za Slovenijo ter njene člane, od katerih pričakujemo, da bodo posvetili vse svoje moči koristim delavstva in nameščencem.

Drugi poda izjavo g. Treiber za NSS in kot tretji g. Lovšin za zasebne nameščence.

Predno je prišlo do volitev zborniškega predsednika, je g. Treiber predlagal, da se seja za 10 minut prekine. G. pokrajinski namestnik prekine sejo za 10 minut.

Po tem odmoru se je pričela s tajnim glasovanjem volitev predsednika. Oddanih je bilo 47 glasovnic (treh članov ni bilo navzočih), od katerih je bilo za s. Čobala 26, za g. Lovšina 10, 11 je bilo praznih. G. pokrajinski namestnik konstatira, da je izvoljen predsednikom s. Melhior Čobal, ter ga vpraša, če to mesto sprejme. S. Čobal sprejme izvolitev, nakar ga g. pokrajinski namestnik prosi, da prevzame predsedstvo.

Predno g. pokrajinski namestnik preda predsedstvo, naznani še članom, da bo izvoljenemu predsedniku izročena svota Din. 9100, katera je v proračunu za Delavsko zbornico. Proračun znaša mesečno 1300 Din. in teče že od meseca junija 1921.

S. Čobal prevzame predsedstvo, nakar imenuje zapisnikarjem s. Čelešnika ter ga prosi, da prečita nagovor, ki ga objavimo v obliki članka. — Na to otvori debato o drugi točki dnevnega reda: volitev 10 načelnikov za posamezne stroke, ki obenem tvorijo ožji odbor.

G. Lovšin zahteva za zasebne nameščence najmanj 2 predstavnik. S. M. Žagar zahteva za novinarje, katerih organizacija je zelo razvita, posebnega predstavnika. G. Bizjak povdarja, da je za predilniško stroko, katere industrija je v Sloveniji zelo razvita, potrebno, da ima svojega predstavnika. S. Plečnik predlaga mandate za stročne zastopnike, nakar predlaga še s. Leskovšek, da bi se te volile en blok. Predsednik prekine nato sejo za 10 minut. Potem se je pričela volitev, katere izid je bil sledeči: za železničarje Lapuh iz Maribora, za rudarje Krušič iz Trbovelj, za kovinarje Jeran, Jesenice; za lesno in stavbno stroko Andrej Bradaška, Ljubljana; za usnjarje in čevljarje Jagodič, Ljubljana; za živilsko stroko Leskošek, Celje; za oblačilno industrijo Pečnik, Ljubljana; za predilnice

Bizjak (nar. soc.), Litija; za grafično stroko Družovič, Maribor in za zasebne nameščence Čelešnik (soc. dem.), Ljubljana. Socialnodemokratska kandidatna lista je dobila 29 glasov, 17 glasovnic je bilo praznih.

Po določitvi dnevnice in odškodnin zborniškim članom je bila seja zaključena.

Zaprisega ptujskega župana.

V soboto, 7. t. m. se je izvršila zaprisega ptujskega župana sodruga Lozinška.

Ob 17. so se v mestni dvorani zbrali vsi občinski odborniki razen demokrata dr. Stalca. Nekaj minut po 17. je prišel g. vodja okrajnega glavarstva dr. Pirkmajer, ki je najprej naznanil ukaz o potrditvi župana, nato pa izvršil zaprisego.

Nato je v daljšem govoru nagovoril župana in občinski odbor ter podal nekatere misli in smernice, po katerih bo novi občinski odbor moral delati.

Za tem je župan zaprisegel podžupana g. Blažeka. Po podžupanovi zaprisegi se je sodrug Lozinšek najprej zahvalil g. dr. Pirkmajerju za izražene misli in nasvete ter ga naprosil, naj vladi sporoči željo novega občinskega odbora, da ga pri težkih nalogah, ki ga čakajo, vsestransko podpira.

Obrnjen proti občinskim odbornikom je nato na kratko razvijal program in se dotaknil glavnih nalog, ki čakajo na rešitev.

Kot najvažnejše vprašanje, s katerim se bo treba baviti, je vprašanje mestne avtonomije, katero bo potrebno čimprej vpostaviti. Dotaknil se je nadalje mestne hranilnice ter omenil, da bo za doseglo finančnih sredstev treba misliti na reformo davčnega sistema.

V socialno-političnem oziru je glavno in najtežavnejše stanovanjsko vprašanje, kateremu bo potreba posvetiti največjo skrb. Nadalje se bo treba baviti s preskrbo mestnih ubožcev ter gledati na to, da se hiralnica in drugi taki zavodi preuredijo tako, da bodo res služili namenu.

Ko se je še dotaknil šolskih in drugih prosvetnih vprašanj, je pozval občinske odbornike brez razlike strankarske pri-

padnosti na vsestransko sodelovanje in podporo. Končno je naznanil, da skliče klubove načelnike na posvetovanje glede prevzeta mestne uprave, nakar je bila slavnostna seja končana.

Na trgu je pričakovalo konec seje veliko število ljudi, in ko se je na balkonu mestne hiše pojavila rdeča zastava, je delavski pevski zbor zapel koračnico »Hoj Socialisti«. Za tem je sodrug Lozinšek raz balkona nagovoril navzoče občinstvo, povdarjajoč, da bo delo v občinski hiši veliko lažje, ker vidi, da ima maso za seboj. Ko je delavski zbor zapel še »Delavski pozdrav«, se je občinstvo z vzklikanjem socializmu in proletarski solidarnosti mirno razšlo.

Politične vesti.

† Klerikalci in Delavska zbornica. Včerajšnji »Novi čas« priobčuje kratko poročilo o otvoritvi Delavske zbornice v Ljubljani, ki diha same potrnosti, da ni ta ustanova postala užitina slovenske klerikalije. Zanimiv je zadnji del tega poročila: Kasneje bo delavstvo lahko sodilo o tem svojem inštitutu; kako bo sodilo, bomo videli. Naša organizacija se bo po svojih članih udeleževala sej in tudi pri delavskih interesih sodelovala, obsojala pa vsako strankarstvo in enostranost zbornice. — Če prepušča »Novi čas« sodbo prihodnosti, nas more to samo veseeliti, ker potem bomo prav lahko izhajali, če bo le njegova pamet kaj prida. Če je pa z zadnjimi besedami vrge rokavico socialističnemu proletariatu Slovenije, potem se bomo pač pomenili.

† »Jutrove« krokodilove solze. Današnje »Jutro« toči krokodilove solze, ker je bil izvoljen za predsednika »Delavske zbornice« socialni demokrat in je bilo izvoljenih še 10 predsednikov odsekov povečani iz vrst social-demokratskih organizacij. Pravi, da je socialistična večina celo gladko odklonila zahtevo zasebnih nameščencev po svojem zastopstvu v eksekutivnem odboru. Po njegovem mnenju je sedaj »Delavska zbornica« v rokah delavskih zastopnikov, katerih duševna kapaciteta daleko zaostaja za zastopstvom, ki bo moglo ustvariti iz »Delavske zbornice« organ koristnega

in plodonosnega dela za delavstvo. Verjamemo, da mu je hudo, ker niso mogli priti do besede v »Delavski zbornici« njegovi podrepaniki, toda naj bo le kar brez skrbi in naj si ne dela po nepotrebnem sivih las. Volilci so namreč dobro vedeli kakšne »najboljše delavne sile« so prezrli.

× Devalera je Daíl Eireanu sporočil svoj in svojega kabineta odstop. Devalera je voditelj irskih ekstremistov in odstopa, ker je irsko ljudstvo sito in utrujeno vojne proti Angležem in si skuša mirnim potom dobiti še več pravic. Devalera napoveduje Angležem nadaljevanje boja.

Evropa brez miru.

Na poziv ameriškega predsednika Hardinga se je sestala v Washingtonu mednarodna razorožitvena konferenca kapitalističnih držav vsega sveta, o kateri piše ameriško republikansko časopisje odkrito, da sploh ne razpravljajo o kakem temeljitem razoroževanju, čeprav so že predloženi načrti za znižanje oborožbe. Po teh predlogih, ki niso nič drugega kot politične maske, da se pod njih zaščito organizirajo ustanove, ki naj bi utrdile kapitalistični režim, se narodi ne bodo bolj oboroževali, ampak manj. Vse to namreč spada v minimalni program kapitalizma, kajti s prevelikim oboroževanjem nalaga ljudstvu prevelike davke, ki ga delajo nervoznega, kar pa ni dobro za vlade in za razvoj kapitalizma. Poleg cirkuških zastopnikov kapitalističnih držav vsega sveta, se trudijo upostaviti človeško stanje tudi nekateri politiki na razpoloženju, vendar pa zgolj iz nekakšnega izumetničenega poze. Tako je eden izmed njih izdal ravno na predvečer washingtonske konference brošuro, v kateri podaja svoje mišljenje o vzrokih, ki so ustvarili tekom desetletij težavna vprašanja, ki leže kakor mora nad celim svetom in seveda ovirajo naravni razvoj človeštva. Mislimo, da ne bo odveč, če podamo v naslednjem kratko vsebino omenjene brošure, ki jo je spisal bivši italijanski ministrski predsednik Nitti.

Na podlagi diplomatskih aktov prihaja Nitti glede mirovnih pogodb njihovega spočetja in namena do zaključka:

Dogodek iz krčme sodruga Ivana Cankarja.

(Odlomek iz njegovega predavanja na tržaškem »Ljudskem odru« 1. 1913.)

Ni dolgo tega, da sem videl delavce, ki niso ne strokovno, ne politično organizirani. Sedeli so v gostih gruclah, ženske in moški, v umazani, zatohli krčmi; pred vsakim parom steklenica žganja. Nikoli še nisem videl tako izpitih, upalih obrazov — izpitih in upalih od težkega dela, od slabega življenja in od žganja. Peli so narodne pesmi — hripavo kričanje brez melodije in brez besed... Ko sem jih gledal in poslušal, mi je bilo slabo — slabo ne od zatohlelega vzduha, ki je pulitel iz krčme kakor iz apnenice, tudi ne od alkoholnega smradu — temveč slabo od srama in srda.

V srdu in sramu sem pomislil: Kaj niso celo ti ljudje, neizobraženi, neorganizirani, ki jih je dostojni kulturni narod z zaničevanjem zavrgel in ki jih imenjuje poživinjene — kaj niso celo ti ljudje kulturni delavci? Kaj ne sloni vsa kultura na njih znučenih plečih, kakor je slonela nekoč grška kultura na plečih helotov.

rimska kultura na plečih vsenarodnih sužnjev? Kaj ni delo teh zaničevanih, nepoznanih tisti temelj, na katerem zidamo svoje kulture babilonski stolp, ki se skoro dotika že oblakov?... Oblakov se dotika babilonski stolp naše kulture in tisti, ki ga nosijo na svojih trudnih plečih, ga ne vidijo, ker so njih motne oči uprte v tla!...

Še sem slišal njih divje, nerazločno kričanje in sem povsili glavo in sem šel osramočen po svoji poti...

Buržoazija je odrekla delavnemu ljudstvu kulturo.

(Iz predavanja sodruga Ivana Cankarja na tržaškem »Ljudskem odru« 1. 1913.)

Principijelni rodoljub in narodnjak vpraša z navdušenim svojim glasom:

Zakaj pa vi pesnik ne poje za ljudstvo, zakaj vi slikarji ne slikate za ljudstvo, zakaj vi učenjaki ne pišete za ljudstvo?

Koliko hinavščina v tem vprašanju in kolika neumnost!

Človeška družba, kakršna je dandanes, je kratila delavnemu ljudstvu vsako

izobrazbo, ga oropala vsake višje duševne kulture, zakaj rabila je njegovo moč na polju, v tvornicah, na železnici, v rudnikih. Tako je z rokami sužnjev, z delom sužnjev postavila temelj kulture, gmotno blagostanje. Nato je vdinjala in vsužnjila kulturne delavce, da so na tem temelju gradili krasno zgradbo umetnosti in znanosti... Zdaj pa, ko bi bil čas plačila, ko je zgradba že skoraj dograjena, pride fahirana družba in vpraša: Kdo pa vas je najel? Zakaj pa ne delate za ljudstvo? Jaz ne rabim te vaše umetnosti, nisem je naročil! Delajte za ljudstvo! Ti, župančič, skoči na železnico in beri tam kurjaču svoje sonete! Ti, Lajovc, vlecij svoj klavir v rudnik in komponiraj rudarjem simfonije! Ti, Grošelj, pojdi v predilnico in razlagaj delavkam Darwinovo teorijo! In ti, ljubi moj Cankar, pojdi čitat svoje nove ljubljanske barabane! —

Kulturne delavce je primoral razvoj človeške družbe, da so se odtujili masi ljudstva; primoral jih je dosedanji razvoj duševne kulture, da so zidali naprej, kjer so njih predniki začeli. In ker se je današnja kapitalistična družba polastila v svoj prid vsakega dela, tako telesnega kakor duševnega, ker je ta družba odre-

Te pogodbe niso mir, niti ravnotežje, temveč so popolno zanikanje vseh glavnih načel pravičnosti, ki so jih zavezniki tekom svetovne vojne razglašali širom sveta. Večina gospodarskih, političnih, vojaških in teritorialnih določb je v popolnem nasprotju s 14. Wilsonovimi točkami. Wilson sam je s svojimi enostranskimi teorijami doživel popoln poraz, ker je imel pač dobro voljo, ni pa niti malo poznal razmer v Evropi. Zato po njegovem porazu nikakor ni mogoče dovesti politiko zaveznikov v sklad z različnimi medvojnimi izjavami. Tako je na primer politika proti Rusiji ena sama vrsta velikih napak. Napoveduje skorajšnjo propast mnogo novo nastalih držav in se mu zdi nemogoče, da bi se teritorialne spremembe v srednji Evropi še dolgo držale. Francija in Italija ne moreta plačevati obresti ameriških dolgov. Premagane države so izčrpane, Nemčija skoro uničena, Anglija se vedno bolj oddaljuje od Evrope, Amerika pa se redi na škodo vseh držav na svetu. Zato predlaga Nitti v svrhu ohranitve trajnega miru: 1. Odpravo zloglasnih komisij za obnovitev, katerih nalogo naj prevzame Zveza narodov. 2. Revizijo pogodb. 3. Razorožitvene obveznosti Nemčije in premaganih držav naj ostanejo v veljavi. Vojaško garancijo za varstvo Francije prevzameta Anglija in Italija. 4. Odškodninske zahteve naj bi se zmanjšale in naj bi n. pr. plačala Nemčija 60 milijard frankov ali lir v zlatih markah. 5. Vpostavitvev odnošajev z Rusijo, zakaj popolnoma naravno je, da je Nemčija po izgubi svojih kolonij v prvi vrsti navezana na Rusijo. Končno zaključuje Nitti, da bo propadla vsa Evropa, če se ne vpostavi gospodarskega ravnotežja, ki ga je svetovna vojna tako zelo pretresla. Evropa pričakuje z bojaznijo miru, ki ga še vedno ni.

Vsa razmotrivanja kapitalističnih diplomatov, pa naj bodo to delujoči, ali na razpoloženju, so zelo smešna, kar pa slednjič tudi ni veliko čudo, ker sicer sploh ne bi bili diplomati. Vse te velike živine še danes niso prišle do primitivnega spoznanja, da bi prišli narodi še najhitreje do človeškega pojmovanja, in z njim do splošnega miru, če bi povsod in ob vsaki priliki širili smisel za socialna

kala ljudstvu vsako kulturo, kakor mu še dandanes odreka v mnogih krajih umetnost branja in pisanja — se ni moglo zgoditi drugače, kakor da so se kulturni delavci zmirom bolj in bolj oddaljevali ljudstvu. Ljudstvu so bili odtujeni, tista družba pa, ki jim je odtujila ljudstvo, jih je zdaj tudi same pustila na cedilu. Na cedilu jih je pustila in se jim smeje v obraz: zakaj pa ne delate za ljudstvo?

Tako žive služabniki bankerotne slovenske duševne kulture dandanes strašno življenje brezposelnega fabriškega delavca.

Kako so životalili naši pesniki in umetniki od Prešerna pa do najnovejših časov, vam je znano. Beda pa je zmirom večja, zakaj teh dandanašnji tako nepotrebnih kulturnih delavcev je zmirom več, odjemalcev pa ni, ker je podjetje bankerotno. Časih sem že pisal o usodi in življenju umetnikov, ampak ljudje so mi komaj napol verjeli in so mislili, da pripovedujem romantične bajke. Toda niti besedica ni pretirana, niti besedica ni izmišljena — resnica sama je tako kruta in grda, da jo je težko opisati in da ni potreba zraven prav nobene fantazije.

stremljenja. Le na ta način bomo prišli do harmoničnega združenja vseh posameznikov v tako celoto, da bo posameznik koristil celokupnosti in bo vsled tega vladala v družbi popolna strpljivost. Naloga socializma kot novega svetovnega nazora je namreč izvojevati zmago pravici. V tem tiči njegov pomen, ako more privedi človeštvo do uresničenja pravice. Človek poleg človeka, narod poleg naroda, država poleg države, pleme poleg plemena v medsebojnem tekmovanju za uresničenje najvišjih namenov človeštva — to je sveti cilj socializma. Poedinci lahko izgube ta cilj izpred oči, to skoro ne more biti drugače, vodilna misel pa ostaja, pridobivajoča si vedno novih spoznavalcev.

Nainovejšje.

DELO POČIVA — V DRUGI OBLIKI.

LDU. Belgrad, 9. jan. Vsled božičnih praznikov so na vladi zastali vsi posli. Skoro vsi ministri so zapustili Belgrad ter njihov povratak pričakujejo za danes. Prva seja ministrskega sveta bo po vsej priliki jutri. Tudi delo v narodni skupščini je ukinjeno radi praznikov. Prihodnja seja narodne skupščine je določena na prihodnji ponedeljek. Na tej seji bodo razpravljali o vladni deklaraciji, ki se nahaja na dnevnem redu. Posamezni odbori narodne skupščine bodo svoje delo začeli nadaljevati že prej. Tako je za jutri sklicana seja pododseka zakonodajnega odbora za centralno upravo, v sredo pa bo plenarna seja finančnega odbora, na kateri se bo vršila glavna razprava o proračunu za leto 1922.

LJUDJE S KAČJIMI JEZIKI.

LDU. Washington, 7. jan. Na današnji seji washingtonske konference so delegati izjavili, da so strupeni plini v vojni nedopustni. — Kolikor vemo, so bili za prejšnje vojne tudi nedopustni. Kolikor vemo je to predlog, ki se ga vsaj Amerika ne bo držala.

Zadružništvo.

Angleške produktivne zadruge. Na Angleškem je tudi produktivno zadružništvo, ki je pri nas šele v prvih početkih že lepo razvito. L. 1919. so imele te zadruge 13 predilnic, 15 tovarn za čevlje, 3 kovinske tovarne, 6 stavbnih družb, 13 tiskarn in 9 drugih produktivnih zadrug. Kapital in rezerve teh zadrug bi znašale v naši sedanji valuti (funt računano s 1000 kronami) nad 1 milijardo kron, letni promet nad tri in pol milijarde, letni prebitki pa 256 milijonov kron. Delavci so dobili nad 54 milijonov kron povračil. Vsa ta povračila pa so naložili na deleže.

Po svetu.

— Francoska duhovščina, ki blagoslavlja pse. Medtem ko se na Dunaju ponavljajo nemiri, ker nima ljudstvo kaj jesti, se je v šumi Rambouillet odigrala komedija, kakršne so bile v navadi ob času Ljudevita XVI. Zbrala se je vsa »elita« in prišlo je šest duhovnov v polnem ornatu, da blagoslovijo lovske pse. Vmes so pa tulili lovci na svoje rogove, da je bila komedija še večja.

— Rdeča armada in gospodarska vpostavitvev. Odkar je 1. konjeniška armada nastanjena v pokrajini Dona, so njeni vojaki že priredili 30 »komunističnih sobot«, to se pravi, da so prosti čas po-

rabili za grajenje mostov, popravo šol in drugih javnih naprav. Rdeči vojaki so tudi uvedli takozvana kmetijska gledališča.

— Tristoletnica Molierove smrti. Dne 15. januarja 1922. preteče 300 let, kar se je porodil veliki francoski pisatelj veselih iger Jean Bapt Poquelin-Moliere, ki si je kot imeniten gledališki umetnik pridobil neveljive zasluge za povzdigo francoske komedije in sploh francoskega gledališča.

Dnevne vesti.

Uradni šinel v poskoku. Na kr. policijskem ravnateljstvu so nam včeraj zaplenili nedeljsko »Naprejevo« številko. Pa so letali v zgodnjih popoldanskih urah kr. stražniki po kavarnah, gostilnah in drugih lokalih ter odjemali — torkovo številko. Sicer se prav lepo zahvajujemo za brezplačno reklamo, toda pripomniti moramo, da če pojde tako dalje, bomo resnično v najkrajšem času uverjeni, da živimo kje med Culukafri. Opozarjamo naročnike, ki so jim varnostni organi zaplenili torkovo številko, da nam to nemudoma javijo, da ukrenemo vse potrebno. Še nekaj: Slišali smo, da je časopisna cenzura ustavljena — ali velja torej samo še za nas? Zatem še to: Policijsko ravnateljstvo nam prepoveduje natisk druge izdaje zaplenjene številke. Naj nam torej cenjeni bralci in naročniki oprostite, če je ne bodo brali.

Ljubljana.

Policijska bilanca za leto 1921. v Ljubljani. Od ljubljanskega policijskega ravnateljstva smo prejeli izvide, ki podajajo na zelo poučen način ljubljansko življenje v pretečenem letu, kolikor ga je bilo pod policijskim nadzorstvom. Naj sledijo najvažnejše številke: Aretacije: Varnostna straža in policijski detektivji so izvršili skupaj 4229 aretacij. Izročili so sodišču 1008 oseb. — Ovadb: Varnostna straža je napravila 5120 ovadb. policijski detektivji 906 ovadb in so izvršili 11.330 poizvedb ter 224 hišnih preiskav. — Kazni: Pri policijski direkciji je bilo kaznovanih 6082 oseb, med temi radi pijanosti 1008, radi pristopka cestno-policijskega reda 3619, radi prostitucije 55, z izgonom v domovinsko občino 803. — Na policijsko zaporno kazen je bilo obsojenih 467 oseb, na denarno globo 4257 oseb, katere so vplačale 375.703 K globe, in sicer za ubožni zaklad mestne občine ljubljanske 203.987 K, za druge mestne občine 20.720 kron, za državno blagajno radi pijančevanja 150.996 K. — Društvene zadeve: Novih društev so ustanovili 66, javnih predavanj je bilo 33, društvenih zborovanj 381, javnih ljudskih shodov 79. — Časopisje: V policijskem okolišju je izhajalo 1921. leta 86 časopisov ter 181 knjig in brošur. Novih časopisov je pričelo izhajati 19, prenehalo pa je izhajati 6 časopisov. — Veselice in druge prireditve: javnih plesov je bilo 107, javnih zabav in veselice brez plesa 272, podaljšanje policijske ure 389, javnih koncertov in drugih produkcij 984, gledaliških predstav 507, cirkuških predstav 61, plesnih šol 11. Tukaj bi pripomnili, da je število nekulturnih veselice veliko prenizko navedeno, ker manjkajo seveda nenaznanjene in zasebne prireditve v znamenju alkohola in podobnih čednosti. Koliko je bilo teh? Morda ni bilo še leta, ki bi nam v tem oziru tako »prednjačilo« kakor preteklo! — Potni listi: Novih potnih listov je bilo izdanih našim državljanom skupaj 5600, vidiranih je bilo 4700. Vidiranih potnih listov tujim

državljanom je bilo 13.257, od teh samo za Italijo 11.556. — Tujski promet: v ljubljanskih hotelih je prenočilo 72.039 oseb, največ pri »Slonu«, kjer se zbira, kakor znano, cvet vsega verižništva. — Zglasilni urad je prejel še 36.734 stanovanjskih priglasov in 30.522 odglasov. — Na glavni kolodvor je došlo v letu 1921. 1.028.885 in odpotovalo je 824.359 oseb. Na državnem kolodvoru je vstopilo in izstopilo 235.253, na Dolenjskem kolodvoru pa 139.053 oseb. — Orožnih listov je bilo izdanih 333. — Nравstvenih izpričeval 10.100. — Ljubljana je ogledala vse Slovenije, zato je vredno, pogledati si njene številke. Na nekaj pa so pri policiji očitno pozabili: na kino! Koliko je bilo tam predstav in koliko »prometa« in koliko — pohujšanja? Ker ljubljanski kino v tem oziru ne spada ravno med najbolj priporočljive.

Odmerni izkaz za hišne najmarine je upravičencem na vpogled do 15. t. m. Natančnejši podatki na mestni deski.

»Bančni Vestnik«. Uredništvo poroča tem potom cenjenim naročnikom, da izide šesta številka »B. V.« še tekom tega meseca. Zakasnitev je nastala raditega, ker bo list izšel v povečani obliki in razširjen. Zato prosimo cenjene naročnike, da vzamejo to blagohotno na znanje.

Maribor.

Kemični tečaj. Ljudska univerza v Mariboru namerava prirediti za delavstvo in za druge sloje brezplačen kemični tečaj, ki bo obsegal 10—12 predavanj v večernih urah. Pouk bo splošno umljiv, izvajen s praktičnimi poskusi, in sicer v laboratoriju državne realke v Mariboru. Vsakdo se more udeležiti tečaja. — Prijave resnih in stalnih interesentov se imajo potom dopisnice nasloviti na sed. tajnika prof. Faval-a, Koroščeva cesta 34.

Vestnik Svobode.

Protialkoholno predavane priredi podružnica »Svobode« za Vodmat-Moste v sredo, 11 t. m. v društvenem lokalu pri Mausarju. Predava sodrug Angelo Cerkenik. Sodrugi, udeležite se predavanja polnoštevilno in pripeljite s seboj svoje prijatelje in znance.

Predavanje o Maksim Gorkiju v Mariboru se radi nastalih zaprek odgodi na pozneje.

Kulturni vestnik.

Repertoar ljubljanskega nar. gledališča.

Drama:

Sreda, 11. jan. »Peterčkove poslednje sanje«, E.

Četrtek, 12. jan. »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«, izven.

Petek, 13. jan. »Pampeliška«, D.

Sobota, 14. jan. »Gardist«, B.

Nedelja, 15. jan. Popoldne ob 3. »Peterčkove poslednje sanje«, izven.

Nedelja, 15. jan. »Ljubezen«, zvečer ob 8., izven.

Ponedeljek, 16. jan. »Gardist«, A.

Torek, 17. jan. Zaprto.

Opera:

Sreda, 11. jan. »Werther«, B.

Četrtek, 12. jan. »Labodje jezero«, A.

Petek, 13. jan. »Faust«, E.

Sobota, 14. jan. »Carmen«, C.

Nedelja, 15. jan. »Bohème«, izven.

Ponedeljek, 16. jan. Zaprto.

Torek, 15. jan. »Werther«, C.

Gledališka pisarna naznanja, da si lahko obiskovalci z dežele zasigurajo vstopnice pismeno. Svoja naročila s točnim naslovom naj pošljejo na upravo Narodnega gledališča v Ljubljani. Naročene vstopnice jim bodo na razpolago pri gledališki blagajni.

Gospodarstvo.

Inšpektorat državne železnice javlja: Od 8. januarja t. l. dalje so izostali sledeči vlaki: Na progi Karlovac - Ljubljana gl. kol. osebni vlak 1014, odhod iz Karlovca ob 8.04, dohod v Ljubljano gl. kol. ob 14.13; na progi Novo mesto - Karlovac osebni vlak št. 1013, odhod iz Novoga mesta ob 4.16, dohod v Karlovac ob 7.38; na progi Ljubljana gl. kol. — Novo mesto osebni vlak št. 1017, odhod iz Ljubljane gl. kol. ob 12.46, dohod v Novo mesto ob 15.32. — Na progi Grosuplje - Kočevje izostanejo osebni vlaki št. 4513, odhod iz Kočevja ob 11.22, dohod

v Grosuplje ob 13.16, in osebni vlak št. 4514, odhod iz Grosuplja ob 13.55, dohod v Kočevje ob 15.49. — Na progi Trebnje-Št. Janž in Dol. izostaneta mešana vlaka št. 4633 in 4635 z odhodom iz Št. Janža ob 10.56 in 13.51 ter dohodom v Trebnje ob 12.00 in 14.45, ter mešana vlaka št. 4634 in 4636 z odhodom iz Trebnjega ob 12.27 in 15.10 ter dohodom v Št. Janž ob 13.22 in 16.08. — Slednjič izostaneta na progi Jesenice - Bistrica Boh. jez. osebna vlaka št. 4215, odhod iz Bistrice Boh. jez. ob 11.50, dohod na Jesenice ob 12.40, in vlak št. 4216, odhod iz Jesenic ob 14.28, dohod v Bistrico Boh. jez. ob 15.16.

= Država, ki se spreha za zavezanimi očmi ob robu prepada, to smo mi. Zadnja dva dneva je nepričakovano in na katastrofalen način padel kurz našega denarja, tako da velja dolar že krog 320 kron, lire pa 14. To je kakor pest v obraz vsem idiotskim predstavam ki jih prirejajo v tem času perverzni diplomati za gospodarsko obnovitev Evrope in vsega sveta. Ravno kar beremo o smešnem vedenju naših »strokovnjakov«, da rešijo še tisto trohico dobrega stanja, kolikor ga nam niso že korumpirane meščanske banke uničile. V vodilnem bančnem zavodu je bil izvoljen nov odbor. In prva njegova »skrb« je, da »izdela načrt za izboljšanje dinarske valute«. Koliko načrtov še? In kdaj delo? Lenuhi in lopovi!

Svetska produkcija kameniteot pre-moga v letu 1913. in l. 1920. po posameznih državah. Od vse svetovne produkcije kamenitega pre-moga je pridelala leta 1913. Severna Amerika 38.5 odstotkov, Anglija 21.8 odstotkov, Nemčija 14.2 odstotkov; od ostalih držav največ Francoska s 3 odstotki. V letu 1921 se je to razmerje tako-le spremenilo: S. Amerika je pridelala 45 odstotkov, Angleška 17.3 odstotke, Nemčija 10.8 odstotkov. Svetovna produkcija je znašala pred vojno 13 in pol milijona vagonov, leta pa 13 milijonov vagonov na leto. Produktivnost dela je porasla v Ameriki od 100 odstotkov na 125 odstotkov, na Angleškem pa padla od 100 odstotkov na 74 odstotkov.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).
Odgovorni urednik: France Svetek.
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Pohišstvo

in tapetniška delavnica.

Spalne in jedilne sobe, pisarniške oprave, fotele, klubove garniture ter kuhinjske oprave po nizki ceni

Brata Sever, Ljubljana, Kolizej, Gosposvetska cesta št. 13.

Medić, Rakovec & Zankl,

prej A. Zankl sinovi.

Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov

Centrala: Ljubljana, d. z. o. z. Skladišče: Novisad.

Telefon 64. Brzojavi: MERAKL, Ljubljana. Telefon 64.

Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljate, mavec (Gips), mastenec (Federweiß), strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarjski klej, pleskarski, slikarski in mizarjski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti. »MERAKL«, Lak za pode. »MERAKL«, Linoleum lak za pode. »MERAKL«, Emajlni lak. »MERAKL«, Brunoline.

Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

Kurjača

s skušnjo, k parnemu kotlu, sprejme

»Kolinska tovarna« v Ljubljani.

Konsum. društvo rudarjev v Hrastniku

vpisana zadruga z omejenim poročtvom

sprejema hranilne vloge, ki jih obrestuje po 4%.

Na podlagi zadnjega računskega zaključka ima 576 članov ter sledeče društvene sklade:

Rezervni delež K 120.20 ·82.

Društveni delež K 17.103·71.

Blagovni promet za l. 1919/20 je znašal K 2,963.093·48. Delež znaša K 100.—.

Član postane lahko vsak.